జ్యోతి భాగ్యలక్ష్మి కథల పోటీలో కన్సొలేషన్ బహుమతి పొందిన కథ

తెలంగాణాలో దొరలు ఎలా వుంటారని ప్రజల్ని అడిగితే...

...ఆరడుగుల విగ్రహం, భారీ శరీరం, పిడికెడు పిడికెడు మీసాలు, బంగారు కళ్ళద్దాలు, ఉల్లిపొర ధోవతి, సిల్కులాల్చీ, బంగారపురంగు గడియారం, బంగారు ఉంగరాలు...కాళ్ళకు పాంకోళ్ళు, క్రూరమైనచూపులు, బూతుమయమైన నోరు ... అని సమాధానమొస్తుంది.

అచ్చం అలాంటి దొరవారే ఉప్పరిపల్లె దొరవారు.

దొరకు లెక్కలేనన్ని ఎకరాల భూములున్నాయి. ఇప్పటికీ వున్నాయా? అంటే వున్నాయిమరి!

మానవుడు కొత్తగా వ్యవసాయం

ఉప్పల నరసింహం

చేస్తున్న రోజుల్లో, ఆ తరువాతా పశువులను సంపదగా భావించేవారట. వెంకట్రామారెడ్డి ఇప్పటికీ పశువులను సంపదగానే భావిస్తాడు. ఆయనకు నాలుగు దొడ్ల నిండా పశువులున్నాయి. అవి మామూలు పశువుల్లా బక్కపల్చగా డొక్కలు ఎండి, ఎముకలు తేలినవికావు. దొరలాగే అవికూడా ప్రత్యేకంగా కనిపిస్తాయి!

వెంకట్రామరెడ్డికి ట్రాక్టర్ వుంది. ఇరవై వరకు నాగళ్ళు వున్నాయి. సాగు చేసే భూమికన్నా సాగుచేయని భూమే ఎక్కువగా వుంది. ఆ భూమిని పశువుల మేతకు వదిలేసాడు.

ఊరి మధ్యలో శ్రీరాములవారి గుడి ప్రక్కన వున్న భవనం దొరది. ఈ భవనం నిజాం హయాంలో కట్టింది. దాదాపు అరఎకరంలో వున్న భవనం ముస్లిం, హిందూ వాస్తు శిల్ప రీత్యా కట్టినది. విశాలమైన కాం పౌండ్-కాంపౌండ్‌లో వివిధ రకాల పూలచెట్లు, పళ్ళచెట్లు వున్నాయి.

ఆ భవనాన్ని ఆనుకునే మరో చిన్న అందమైన ఇల్లు వుంది. అదే కచ్చీరు.

ఆ కచ్చీరులోనే వెంకట్రామరెడ్డి ఉదయం రెండుగంటలు, సాయంత్రం రెండు గంటలు కూర్చుని వ్యవహారాలు చూస్తూ వుంటాడు.

ఉదయం—

కచ్చేర్లో దిండుమీద టర్కీ టవల్ వేసివున్న కుర్చీలో కూర్చుని ఎదురుగా వున్న బల్లపై బంధువు తెచ్చిన ఆనాటి పేపరు చదువుతూ వున్నాడు వెంకట్రామారెడ్డి,

దొరకు అభిముఖంగా మూడు కుర్చీలు వేసివున్నాయి. ఓ కుర్చీలో దొరగారి బంధువు కూర్చుని గది నలు మూలలా పరికిస్తూ వున్నాడు.

వెంకట్రామారెడ్డి కూర్చున్న కుర్చీ ప్రక్కన కర్రబీరువావుంది. అందులో ప్రామిసరినోట్లు, పాతకాగితాలు వున్నాయి. గోడలకు పాతపటాలు, మ్యాప్‌లు వ్రేలాడుతూవున్నాయి.

రెడ్డి కూర్చున్న ఎదురుగోడకు యాదగిరి లక్ష్మీనరసింహస్వామిపటం వుంది. దాని ప్రక్కకు ప్రత్యేక శ్రద్ధతో ఫ్రేమ్ కట్టించిన వెంకట్రామారెడ్డి తండ్రి ఫోటో వుంది.

గోడవారకు రెండు బెంచీలున్నాయి. రెండు కుర్చీలున్నాయి. గదిమూలన నాలుగుకాళ్ళ 'పెద్దపీట' వుంది. దానిపై మరికొన్ని కాగితాల కట్టలు ఎర్రగుడ్డలతో చుట్టివున్నాయి.

క్రింద గచ్చు శుభ్రంగా వుంది.

కచ్చీరు గేటుదగ్గర కావలి ముత్యాలు బరిసె కర్ర పట్టుకుని ద్వారపాలకుడిలా నిల్చున్నాడు.

మెట్లవద్ద చెట్టుప్రక్క కుమ్మరి నర్సిమ్మదొరను కలుద్దామని చేతులుకట్టుకుని నిల్చున్నాడు. దొర ఏదో చదువుతున్నాడని ఏమిచెప్పకుండా అలాగే నిలుచున్నాడు.

దొరవారు నర్సిమ్మను నిర్లక్ష్యంగా చూపు చూసాడు.

ఓ దొరచూడగానే నర్సిమ్మ రెండ.

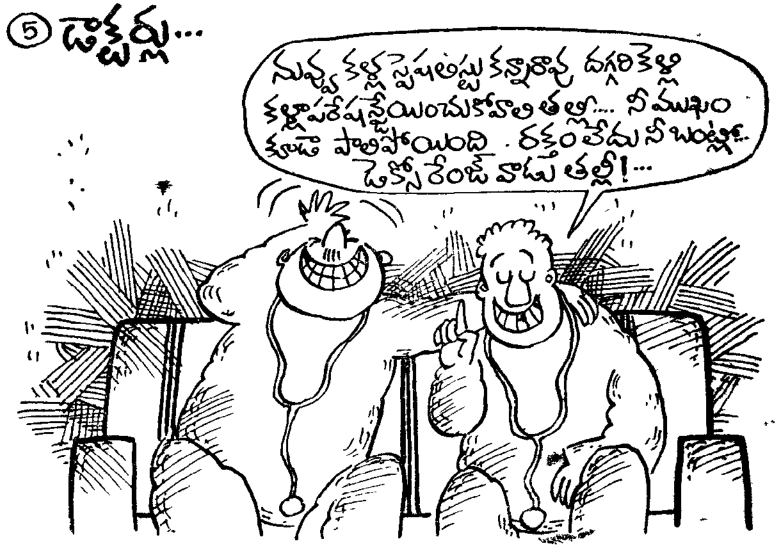

చేతులు జోడించి "దండంపటేలా" అన్నాడు.

వెంకట్రామరెడ్డి తలకొద్దిగా కదిపి తిరిగి పేపరు చదవసాగాడు.

ఇంతలో మీసాల మల్లయ్య చేతిలో నిలువెత్తు వెలిలెకర్రను పట్టుకునివచ్చి మెట్లవద్ద నిల్చున్నాడు.

కండలుదేరిన మల్లయ్య శరీరానికి వేసుకున్న నూతక కమీజు బిగుతుగా వుంది. ధోవతి పైకి ఎగకట్టి బొడ్డువద్ద చెంగుదోపాడు. పెద్దపెద్ద మీసాలను సవరించుకుంటూ, మెడలోని తాయత్తును వదులు చేసుకుంటూ నిల్చున్నాడు.

వెంకట్రామారెడ్డి మల్లయ్యను చూసి పేపరుమూసి బల్లమీద పెట్టి "ఏమొరా పొద్దుగాల్ల పొద్దుగాల్లనే ఊరు అడింకొచ్చినవ్?" అని కంచుకంఠంతో గాడు.

దొరగారి బంధువు పేపరు తీసుకుని చూడసాగాడు.

మీసాల మల్లయ్య నీళ్ళుమింగుతూ, జంకుగా "ఏంలేదు పటేలా..." అన్నాడు ఏదో అపజయాన్ని అంగీకరిస్తున్నట్టుగా.

"మరేం పనిమీదొచ్చినవ్‌రా?" కాఠిన్యంతో కూడిన ప్రశ్న.

సమాధానంలేదు.

"కాలువకాడికి పోయొచ్చినావా?"

"పోయిన"

"ఎంతవరకొచ్చింది పని?"

"కమ్మరోని బొందదాక అయింది పటేలా..."

"పని జరుగుతుందా? ఏమైన ఎట మటం అయితుందా?... కూలోళ్ళు, జీత గాళ్ళు సక్కగ పని చేస్తుండ్రా లేదా?..."

"...కూలోళ్ళు, జీతగాళ్ళు పనిచేస్తు న్నర్ గని...." అని తల గోక్కు న్నాడు. వెంకట్రామారెడ్డి కుర్చీమీద మడిచి పెట్టుకున్న ఎడమకాలును క్రిందికి తీసి "అఁ....ఏమయిందిరా?"

దొరగారి బంధువు పేపర్లోంచి మీసాల మల్లయ్యను ఓసారిచూసి తిరిగి చదువుకోసాగాడు.

దొర తీక్షణంగా మల్లయ్యనే చూస్తూ వున్నాడు.

"...తెనుగు రాములు గాడు తన పొలంల కేలి కాలువ తీయనీయనని పని రూకాయించిండు..." అని మీసాల మల్లయ్య నేలచూపులు చూస్తూ నిలుచు న్నాడు.

చెట్టు ప్రక్కన వుండి కుమ్మరి నర్సిమ్మ వింటూ వున్నాడు.

దొరవారు నొసలు చిట్లించి

"రూ కా యిం చిం డు?..." ఏదో కొత్త విషయం విన్నట్టుగా ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు.

"అవును పటేలా" మల్లయ్య దొరను సూటిగా చూస్తూ చెప్పాడు.

దొరవారి కను కొలుకుల్లో ఎర్రద నం పొడసూపింది.

"ఏంమాట్లాడుతున్నవ్‌రా? -హోష్‌తోనే (తెలివి వుండి) మాట్లాడ్తున్నవా?" ఆగ్రహంతో, రౌద్రంగా చూస్తూ అడిగాడు.

"గమేల (ఇనుపతట్ట)డు మన్ను గూడ తీయనీయనని రాములుగడ్డపారకు అడ్డం నిలబడ్డడు పటేలా" హీనస్వరంతో చెప్పాడు.

"ఉఁ...."

"జీతగాళ్ళ వాన్ని కేర్ జెయ్యకుంట తొవ్వతావుంటే సర్రునపోయి గొడ్డలి తీసుకొని వొచ్చిండు పటేలా-"ఎవడన్న గడ్డపార నాభూమిల దిగేస్తే వాని తల నరుకుతా" నని నిలబడ్డడు - దాంతోటి జీతగాళ్ళు, కూలోళ్ళు భయపడ్డారు..... ఎవ్వడూ తొవ్వనీకి ముందుకు రాలే పటేలా......"

"ఊఁ......"

"మీపటేలు ఒక్కని పొలంకు చెరు వులకేలి కాలువదీసి నీళ్ళు పెట్టుకుంతం దుకు అందరి పొలాల నుంచి జాగా (స్థలం) ఇయ్యాలె? పొలం పాడుజేసుకో వాలె?...ఎవర్నడిగి మీ పటేలు కాలువ తీపిస్తున్నడు? చెరువుల నీళ్ళు ఒక్కడు పారపెట్టుకుంతందుకు ఏమి అధికారం ఉంది? చెరువు కింద పొలాలన్ని ఎండి పోవాల్నా... అని ఇంకా చాల చాల మాటలన్నాడు పటేలా......"

తెలుగు రాములు అన్నవి, అననివి అన్నీ కలిపి దొరకు చెప్పుతున్నాడు మల్లయ్య.

దొరవారు "వూఁ..." అని మీసాలు పైకి తిప్పుతూ వింటూ ఉన్నాడు.

"పటేలు చెప్పినా మీకు సిగ్గులేదురా కాలువ తీయనీకి...మంది పొలాల నుంచి కాలువ తీస్తే ఎంత పొలం నష్టమైతదో తెలువదామీకు? బువ్వ తింటలేరా? గడ్డి

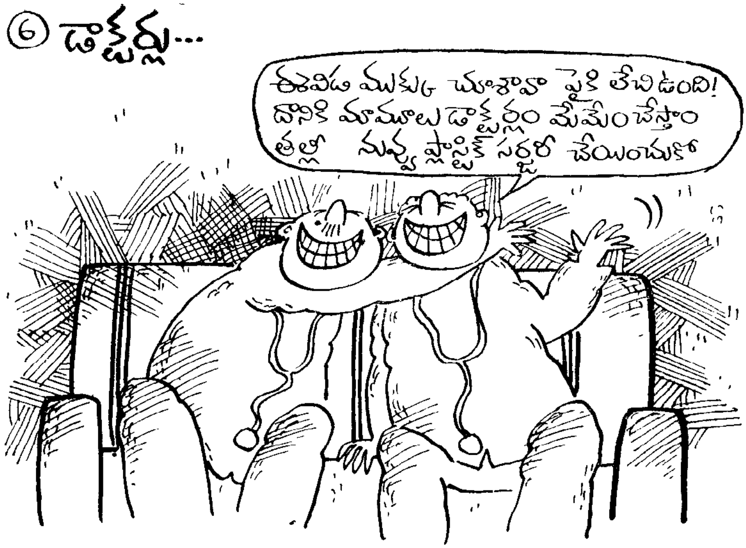

తింటున్నారు?...ఒకరు పెంటతిసుకుంటె తింటరా?...అని ఇంకేమెమో తిట్టిండు పటేలా..." అని చెప్పి ముగించబోయాడు.

"మరి మీరేం పీకిండ్రురా?" పండ్లు బిగపట్టి అడిగాడు దొరవారు.

మీసాల మల్లయ్య ఆ ప్రశ్నకు ఖంగు తిన్నాడు. వెంటనే ఏమి సమాధానం చెప్పాలో తోచలేదు. మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

"ఆడిదాని లెక్క, చేతులు కట్టుకుని ఉరుకొచ్చినావ్?..." అవహేళనగా, ఈసడింపుగాఅన్నాడు వెంకట్రామారెడ్డి.

"ఏమి జెయ్యాల్నో తోయలేదు పటేలా...వాడు ఎప్పుడు మనజోలికి రానోడాయే...ఈ సంగతి మీ చెవుల ఏశిపోదామని వొచ్చిన-యిప్పుడు మీరు ఏంజెయ్యిమంటే అదిజేస్త....." అని వినయంగా నివేదించుకున్నాడు మీసాల మల్లయ్య.

మల్లయ్య మాట పూర్తికాకముందే దొరవారు

"చేతులు లేనోళ్ళదగ్గర్కి-పోండ్రి.... నీయమ్మ చాతకాని మొఖాలల్ల మంది ......" అని బూతులు తిట్టాడు.

మీసాల మల్లయ్య మనసు మూలలకు దెబ్బతగిలింది. అయినా చేసేది ఏమీలేక నిశ్చలంగా అక్కడే నిల్చున్నాడు.

దొరవారు కొద్దిసేపు ఆలోచించి, దీర్ఘంగా శ్వాస వదిలి

"ఆడు ఏడున్నడురా యిప్పుడు?" అని అడిగాడు.

"రాముడుగాడా పటేలా?"

"ఆఁ...రాములుగాడేనోయ్..."

"యింటికొచ్చినట్టుంది పటేలా?"

"అరే కావలోడ..."దొరవారి కేకకు గది దద్దరిల్లింది.

"అయ్యా..."

అంటూ కావలి ముత్యాలు పరుగు పరుగున గేటువద్దనుంచి వచ్చి మెట్లవద్ద మల్లయ్య ప్రక్కన నిల్చున్నాడు.

"ఆ తెనుగురాములుగాన్ని ఏడున్నా పట్టుకరా ఫో..." అని ఆజ్ఞాపించాడు.

"మంచిదయ్యా..." అంటూ కదల వోయాడు ముత్యాలు.

"అటుపోయి, ఇటు రావాలే... ఉరుకు."

"అట్లనే..." అని కావలి ముత్యాలు నిజంగానే పరుగు అందుకున్నాడు.

మీసాలమల్లయ్య కొంత ప్రక్కకు జరిగి క్రరమీద గడ్డంఆనించి ఆలోచిస్తూ నిలుచున్నాడు.

చెట్టు ప్రక్కనుంచి కుమ్మరినర్సిమ్మ కొంత ముందుకు జరిగి,తలమీది రుమాలు సంకలో పెట్టుకుని, చేతులు కట్టుకుని దీనంగా చూస్తూ నిల్చున్నాడు.

దొరవారు నర్సిమ్మను చూడగానే,

"నీ కథ ఏందిరా?..."కనుబొమ్మలు ఎగరేస్తూ అడిగాడు.

ఎలా చెప్పాలో తెలియక, తికమక పడుతూ నీళ్ళు మింగుతూ నిల్చున్నాడు నర్సిమ్మ.

"చెప్పవేందిరా?" అని గదిరిచ్చాడు.

నర్సిమ్మ గజ్జున వొణికాక,

"పొలంలకేలి జీతగాళ్ళు కాలువ తీసింౖడు పటేలా..." పూడుకుపోయిన గొంతుతో చెప్పాడు.

"అయితే ఏమంటున్నవ్‌రా?" నిర్ల క్ష్యంగా చూస్తూ అన్నాడు దొరవారు.

"...ఏంలేదు పటేలా- పంటపొలంల కేలి తీసింౖడు..."

"ఎంతరా అద్దగజం తోటేగద కాలువ..."

"మన్ను అది ఇదీ ఏశి చాలపొలమే నష్టమైంది నీ బాంచను..."

"ఏంగాదు ఫో-నువ్వు మల్లొచ్చి కలువు ఫో..."

నర్సిమ్మ ఏదో చెప్పవోయాడు.

"నువ్ నాకింక ఏమి చెప్పొద్దు, నువ్ మల్ల కలువు ఫో..."

అని వెంకట్రామారెడ్డి కుర్చీలోంచి లేచి పెరట్లోకి వెళ్ళాడు.

వెంకట్రామారెడ్డి తిరిగి కచ్చీర్లోకి వచ్చేసరికి కుమ్మరి నర్సిమ్మ అడుగులో అడుగేసుకుంటూ, తల నిమురుకుంటూ గేటు దాటుతున్నాడు.

మీసాలమల్లయ్యపోతున్న నర్సిమ్మను చూస్తూ వున్నాడు.

దొరవారు తిరిగి తన కుర్చీలో కూర్చుని కాలువ అవసరాన్ని గురించి వచ్చిన బంధువుకు వివరించి చెపు తున్నాడు.

ఆయన ఊఁ...కొడుతూ వింటూ ఉన్నాడు.

• • •

కావలి ముత్యాలు, తెనుగురాములు ఇంటికి చేరే సరికి రాములు పెద్దపీటమీద కూర్చుని జనుమును ఎడమ పాదంౖకింద అదిమిపట్టి తాడు పేనుతున్నాడు. పని చేయడావికి వీలుగా ధోవతిని తొడల

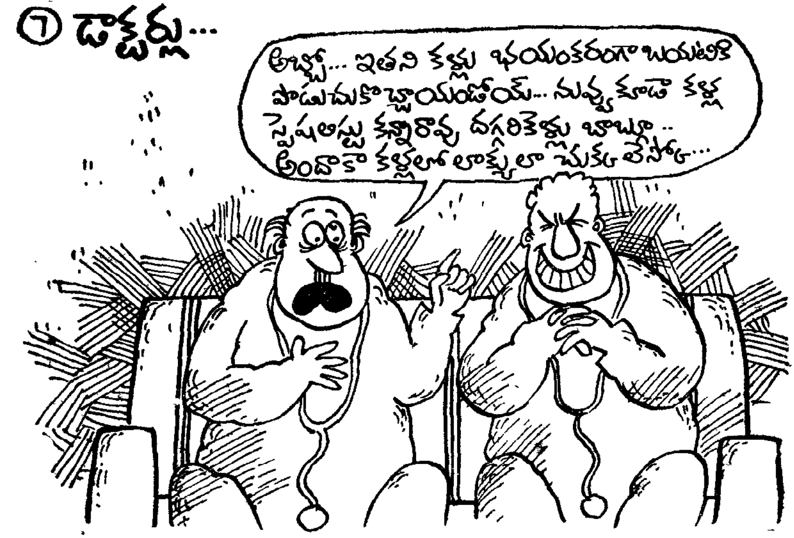

దాకా లాక్కున్నాడు. చేతికి వెండిదండె కడెం వుంది. సైనుగుడ్డ బనియను వేసుకున్నాడు. ఆ బనియను జేబులో జెకముక తోలుసంచివుంది.

చిన్న కళ్ళను మరింత చిన్నగచేసి చేసి రాములు వస్తున్న ముత్యాలును చూసాడు. పొట్టిగావున్న మీసాలమీద ఈగవాలితే మీసాలను మోకాలికి రుద్దుకున్నాడు. ఈగ ఎగిరిపోయింది.

పెద్దపీట క్రింద నగ్నంగా కూర్చుని రొట్టెముక్క-తింటూవుంది రాములు చిన్న కూతురు-నడిపికొడుకు గడప పై కూర్చునితింటూ వున్నాడు - దగ్గరలో కుక్క రొట్టెనే చూస్తూ కూర్చుంది. ఇంటిలోపల పొయ్యివద్ద రాములు భార్య పాపమ్మ రొట్టెలుచేస్తూవుంది. ఆమెంకు టింట్లో రొట్టె చేస్తున్న చప్పుడు ప్రతి ధ్వనిస్తుంది. రాములు పెద్దకొడుకు ఆంజనేయులు పొలంవద్దనే వున్నాడు.

దగ్గరకు వచ్చిన కావలి ముత్యాలు నుద్దేశించి.

"కూసోకాక...." అన్నాడురాములు.

"కూసుంటగాని పటేలు నిన్నురమ్మన్నడు" దొంకతిరుగుకు లేకుండా చెప్పాడు ముత్యాలు.

ఎందుకూ?...." ఎందుకోతెలిసికూడ తెలియనట్టు అడిగాడు రాములు.

"ఏమో నాకు తెల్వదు బిడ్డా"

"...అయితే జెర్ర ఆగి వస్తపో..." అన్నాడు రాములు.

నిల్చునే వున్న ముత్యాలు కుడి చేతిలోవున్న బరిసెకర్రని ఎడంచేతిలోకి మార్చుకుంటూ. "నిన్ను ఎంట పెట్టుక రమ్మన్నాడురా పటేలూ..."

అని అన్నాడు.

"అట్లనా?..." పేనుతున్న తాడు 'కరి' విడిపోకుండా ముడివేసాడు రాములు.

"అవును" అన్నట్టు తలవూపాడు ముత్యాలు.

"అ యి తే పద...." అం టూ దూలంపై చేతిలోని తాడువేసి, పాపమ్మ నుద్దేశించి.

"నేను జెర కచ్చీరుదాక పోయొస్త" అన్నాడు రాములు.

"ఎందుకూ?" అని లోపలినుంచే ప్రశ్నించింది భార్య.

"పటేలు రమ్మన్నడంట!"

"ఇంత రొట్టెతినిపోమరి" అందిఆమె.

"లేదు-వొచ్చినంకతింట" అంటూరాములు వాకిట్లోకి నడిచాడు.

తెనుగురాములు అతని వెనకాల కావలి ముత్యాలు కచ్చీర్లోకి అడుగు పెట్టారు.

వెంకట్రామారెడ్డి అడుగులచప్పుడు విని గేటువైపు తల తిప్పాడు.

"దండం పటేలా..." నమస్కరించాడు రాములు.

దొరవారు తల ఊపాడు.

రాములు మెట్లవద్ద కొద్దిసేపు నిశ్శబ్దంగా నిల్చున్నాడు.

దొరవారు మింగేసేట్టు రాములును చూస్తూ వున్నాడు. అలాచూస్తూనే "పని రొకాయించిన వంట ఏం సంగతిరా?" సవాలు చేస్తున్నట్టుగా వుంది ఆ గొంతు.

"ఇప్పుడే పూతకొస్తున్న వంకాయ చెట్లల్లకేలి కాల్వ తీస్తాంటే నేనే తీయొద్దన్న..." వి న మ్ర త తో చెప్పాడు రాములు.

"ఇంకేమన్నవ్?"

"ఇంకేమన్న పటేలా...నాకు ఉన్నదె రెండున్నర ఎకరాల భూమి-దాంట్లోకేలి గజం ఎల్వు (వెడల్పు) తోసి కాలువ తీస్తే ఎంత పొలం నష్టమైతదో మీకు తెలుసు గదా పటేలా..."

"నీ ఒక్కని పొలం నష్టపోతుందా? అందరి పొలాలు నష్టం అయితున్నయా? ఎవ్వడు ఏమంటలేడుగాని నువ్వే ఎగురుతున్న వేమిరా?.."

"అందరి పొ లా ల నుం చి కా లు వ తీయడు న్యాయమైన పనే" అన్న వాదన ఆ మాటలో ద్యోతకమైంది.

"అందరి సంగతి వేరు - నా సంగతి వేరు గద పటేలా...." వినయంగా అన్నాడు రాములు.

"నువ్వు మొగులు (ఆకాశం) మీది కేలి దిగొచ్చినవారా? నీ సంగతి వేరు అయితందుకు? ఆఁ...."

"నేనేం మొగులు మీదికేలి దిగిరాలేదు గని..." ఏదో చెప్పబోయాడు రాములు

"ఏమో మాటకు మాటిస్తున్నవ్ ఏం సంగతిరా నీది?"

దొరవారు కుర్చీలోంచి లేచారు.

మీసాల మల్లయ్యా సర్దుకుని నిల్చున్నాడు.

దొరగారి బంధువు ఏమి జరుగనున్న దోనని చూస్తున్నాడు.

కావలి ముత్యాలు గే టు వ ద్ద త న స్థానంలో నిలుచున్నాడు.

రాములు తొణకకుండా

"ఏం సంగతి లేదు పటేలా....... నా పొలంలకేలి కాలువ తీయనీయ" అన్నాడు.

"తీయనీయవా? తీస్తే ఏంజేస్తవ్‌రా?" చివరి సవాలు చేస్తున్నట్టుగా అన్నాడు దొరవారు.

అదే ప్రశాంతతతో.

"కాలువతీసెటోని పానమన్నపోవాలె, నాపాణమన్నపోవాలే ..." అన్నాడు రాములు.

"తొండ ముదిరి ఊసరెల్లి అయి నట్టుంది- అరె మల్లిగా వాన్ని నాలుగు తన్ని వాని కాపురం వొంచురా...వాడె మోలావు నీల్గుతున్నడు.. పీనియమ్మ."

దొరవారు ఆజ్ఞాపించేసరికి మీసాల మల్లయ్య రాములు మీద పడ్డాడు. ఇద్దరు కలబడి అటుదొర్లి, ఇటుదొర్లి గుద్దుకో సాగారు. కోడి పుంజుల్లా ఇద్దరు కొట్లాడు కుంటూవుంటే దొరవారి బంధువు కుర్చీ లోంచి లేచి వింతగా చూడసాగాడు.

వెంకట్రామారెడ్డి ఏమనుకున్నాడో గాని ఇద్దరికి దెబ్బలు తగులుతూ వుంటే "అరేయ్..." అని కేకేసాడు.

మల్లయ్య, రాములును వదిలాడు.

అప్పటికే రాములు మోకాళ్ళకు, మోచేతులకు చర్మం గీరుకపోయి కొద్దిగా రక్తం కారుతూవుంది.

మల్లయ్యకు కూడా కొన్ని దెబ్బలు తగిలాయి.

ధోవతులు సరిజేసుకుంటూ ఇద్దరూ ఒకరి నొకరు శత్రువుల్లా, కోపంగా చూసుకుంటూ ఉన్నారు.

రాములు మనసులో కసి పెరిగింది. పంతం హెచ్చింది. తెగింపు రెట్టింపు అయింది. అదే కోపంతో వెంకట్రామా రెడ్డిని తీక్షణంగా చూస్తు .

"సూస్తు...కాలువ ... తీస్తరో-నాభూమిలకేలి కాలువతీయాలనుకుంటరు, నన్ను కొట్టిపిస్తారు...సూస్త ఎవడొస్తడో నాపొలంకాడికి..."

ఆ వేశంగా అంటూ ధోవతి పైకి లాక్కొని, తగిలిన గాయాలను చూసు కుంటూ కోపంగా పరుగుపరుగున గేటు దాటాడు.

వెంకట్రామారెడ్డి నిశ్చేష్టుడైయ్యాడు.

దొరవారికి ఏమీ అర్థంగాకుండా వుంది. ఇన్ని సంవత్సరాల నుంచి ఎవ్వరూ ఎదురుగా పల్లెత్తి మాట్లాడని వాళ్ళు-ఇప్పుడు రాములుగాడు ఎంతగా ఎగిదాడు-ఎన్నెన్ని మాటలన్నాడు. ఆ మాటలను తలుచుకుంటే దొరవారికి ఉక్రోషం పెరగసాగింది. తన అహం దెబ్బతిన్నది. బంధువు ముందు తన అధి కారాన్ని సవాల్‌చేసినట్టు అనిపించింది. నిలువెల్లా కోపం ముంచుకొచ్చింది.

కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. ముక్కుపుటలు అదిరాయి. అప్రయత్నంగా చేతులు మీసాలమీదికెళ్ళాయి.

వెంటనే ఓ కాగితం తీసుకుని ఓ చీటీ రాసాడు.

కావలి ముత్యాలును పిలిచి ఆ చీటీ అందించి ఏదో చెప్పాడు.

రాములును పటేలు కొట్టించాడని అప్పటికే దాదాపు చాలామందికి తెలిసింది ఊర్లో-ఇంటివద్ద పాపమ్మ సంగతి తెలిసి శోకాలు తీస్తూ కూర్చుంది.

వెంకట్రామారెడ్డి, అతని బంధువు భోజనానికి బంగళాకు బయలు దేరారు.

రాగిచెట్టు క్రింద ఆంజనేయ విగ్రహం వద్దరైతులు, ముసలివాళ్ళు పిచ్చాపాటి మాట్లాడుతున్నవారు రాములు వార్తవిని

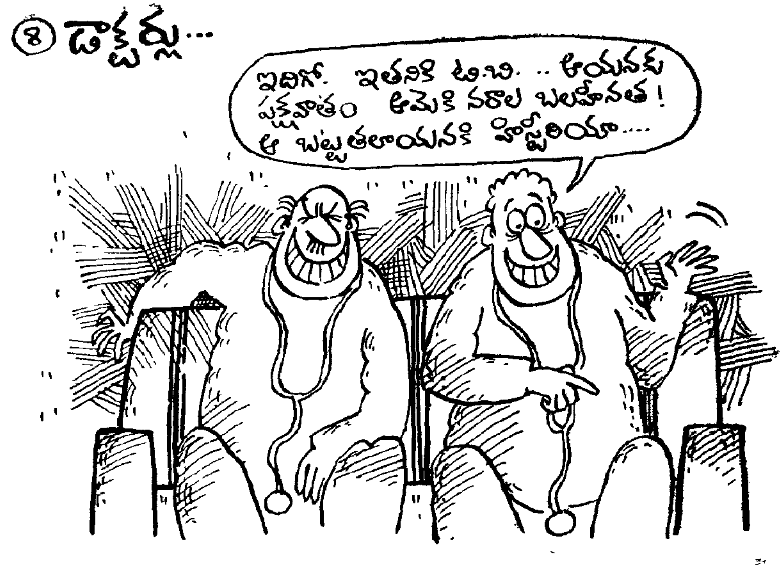

ఆశ్చర్యపోయారు.

అదే దారిన ఇంటికిపోతున్న రాములు కనిపించాడు వాళ్ళకు. కాని ఎవ్వరూ రాములును పిలిచే సాహసం చేయలేదు.

రాములు స్వతహాగా మిత భాషి. ఎవరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడడు. ఎవ్వరితోనూ కలిసితిరగడు. తన బావి, ఇల్లు తప్ప మరో ధ్యాసలేనివాడు. అలాంటి రాములును పిలిచి "ఏమైంది?" అని అడగడానికి జంకుగా వుంది అందరికీ–

రాములు వీథి మలుపు తిరిగాక కొద్ది సేపటికి, రాగి చెట్టు మొదట కూర్చున్న గొల్ల కొమరయ్య కొడుకు బీరప్ప.

"రోజు రోజుకు పటేలు జులుం ఎక్కువైతుందే...పాపం ఆ రాములు తెరువుపోతడు? ఎవని జోలుకి పోతడు? తన పొలం ఏందో, తన ఇల్లేందో, ముంగిలేదో తను సూసుకుంటడు! అసుంటోన్ని కచ్చీరుకు పిలిపిచ్చి బర్రెలెక్క–బలిసిన ఆ మీసాల మల్లయ్యతోని కొట్టిపిస్తాడు? పొలంలకేలి కాలువ తీయనీయనందే గట్ల కొట్టరా?...కుమ్మరి నర్సిమ్మడు పోయి అడిగిలే 'ఏంగాదు పో' అని తరిమిండట కచ్చీర్లకేలి–చెరువులకేలి నీళ్ళు ఒక్కడే పారపెట్టుకుంతకు కట్టించిందా సర్కారు?..." అని బీమిడి పాపిరెడ్డి తాతను ప్రశ్నించాడు.

నిండా గొంగలి కప్పుకుని, చుట్ట తాగుతూ, క్షణక్షణానికి ఉమ్మిని ఉంచుతూ కూచున్న పాపిరెడ్డి,

"పటేలుకోసం సర్కారు చెరువు

కట్టియ్యలేపు నిజమేరా. మరి చెరువుల కేలి కాలువతీస్తున్నప్పుడే ఎవడన్న అడ్డం నిలవడితే కాలువ కమ్మరోని బొందదాక వొచ్చేదా?" అని ప్రశ్నించాడు.

"ఒకరిద్దరు అడ్డం నిలవడితే పని రొకొంచుతదరా? అందరూ పనికి అడ్డం నిలవడాలే గాని..." అని అన్నాడు బీరప్ప.

"ఊరంత ఎప్పుడురారురాపిచ్చోడా. ఊరంత పటేలు పనికి అడ్డం జెప్పితే పటేలు ఇంత సంపాయించకపోతుండే. ఇన్నిభూములు కబ్జ జేయక పోతుండె. రజాకార్లప్పుడు, పోలీస్ ఆక్షన్ అయి నంక తురుకోల్లు పొలాలన్ని అన్యా యంగా కబ్జ జేసినా ఎవ్వరూ ఏమనలే. పట్టికొట్టం జేసుడు...ఏరిగించి ఎత్తి పోసుడు నీయసుంటి నాయసుంటివోళ్ళ పనయితే అలగున పుణ్యానికొచ్చిన భూములుకబ్జ జేసుడు పటేలుపనయింది. అయినంక ఎంతమంది భూములు అగ్గవగా నంగా అడ్డికి పావుశేరు లెక్క గుంజుకో లేదు? ఎంతమందికి పంచాదులు తెశ్వ జేస్తనని "బయాన"లు తీసుకుని ఎగ గొట్టలేదు. ఎంతమందికి కరెంటు మోటర్లు ఇప్పిస్తానని పైసల్ ఎగదొబ్బ లేదు? అప్పు కిందికి ఎంతమంది పొలాలు దోసు కున్నాడు? గట్ల జరిగినప్పుడల్లా ఊరంద రొచ్చిండ్రా అడ్డం-ఎవడురాకపోయె ఎవన్నైతే దోసుకున్నడో ఆడే ముందుకు రాకపాయె ఇగ ఊరంత ఏడికేలి వస్త రురా? ఇయ్యాల ఒక్కడు రాములుగాడు మర్లవడితే మీసాల మల్లిగానితోని కొట్టి పిచ్చిండు అని నువ్వే చెప్పి...పి..." అని పాపిరెడ్డి మధ్య మధ్య దమ్ముతుంచుతూ గతం సంగతులు చెప్పాడు.

"మరి ఎట్లంటవే?" అని అడిగాడు మరో రైతు.

"ఎట్లనేదేముందిరా! మీకు శాతనయితే లడాయి చేయిండ్రి. లేకపోతే మీ పని మీరు జూసుకోండ్రి...అంతకన్నా ఇంకేం జెస్తరు జెప్పు?"

బీరప్పకు, అక్కడున్న యువకులకు పాపిరెడ్డి తాత మాటలు అసంతృప్తిగానే తోచాయి.

... ...

సాయంత్రం—

జీపులో కావలి ముత్యాలు వచ్చాడు. వెంట పోలీసులూ వచ్చారు.

వెంకట్రామారెడ్డి కచ్చీర్లకు పోలీ సులు రాగానే జరిగిన విషయమంతా వివరించి చెప్పాడు.

ఎస్.ఐ. నారాయణస్వామి శ్రద్ధగా విన్నాడు. విన్న తరువాత గట్టిగా ఊపిరి వదిలి.

"మీకెందుకు సార్, వాణ్ణి అటెంప్ట్ మర్డర్ కేసు క్రింద బుక్ చేసి డొక్క లన్ని యిరిసేస్త..." అని హామీ ఇచ్చాడు.

ఎస్.ఐ. సర్దవలసింది సర్ది పంపాడు.

జీపులో కావలి ముత్యాలునుఎక్కించు కుని నేరుగా తెసుగు రాములు ఇంటికి బయలుదేరాడు నారాయణస్వామి.

గొంగడి క్రింద వేసుకుని, చుట్ట త్రాగుతూ ఆలోచిస్తున్న రాములు పోలీ సులను చూడగానే గుండె ఆగినంత పని యింది.

అప్రయత్నంగా చుట్ట క్రిందరాసి ఆర్పే శాడు. వెర్రిగా అటూ, ఇటూ చూశాడు.

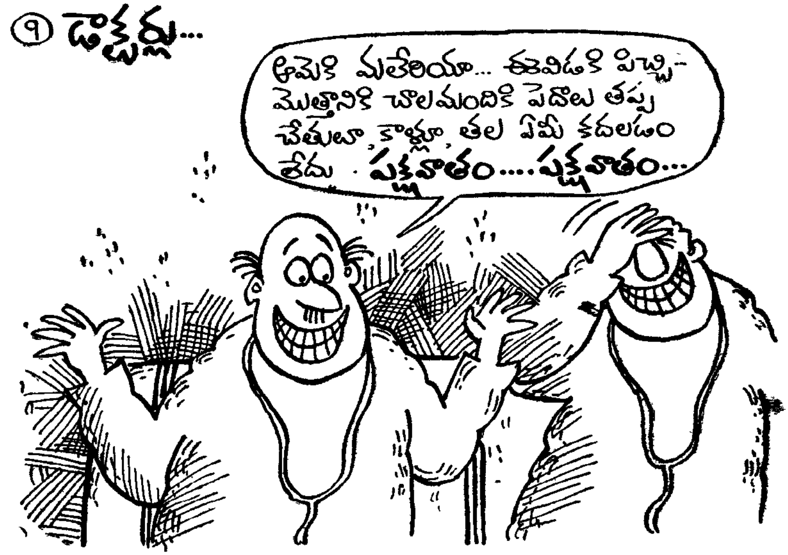

డాక్టర్ల కథకి ముగింపు జోకు 97 పేజీ చూడండి!

బూట్ల చప్పుడు విని పాపమ్మ బయటకువచ్చి పోలీసులనుచూసి ఏడ్పుఅందుకుంది. తల్లినిచూసి పిల్లలు ఏడ్వసాగారు. అక్కడి వాతావరణమంతా కురిసే మేఘంలా "బరువు"గా వుంది.

కావలి ముత్యాలు రాములును చూయిస్తూ,

"ఈయనె దొరా తెనుగురాములు" అని చెప్పాడు ఎస్.ఐ.తో.

నారాయణస్వామి కానిస్టేబుళ్ళకు చెప్పి రాములును జీపు ఎక్కించాడు.

పాపమ్మ తెగిన కట్టెలా ఏడుస్తూ నారాయణస్వామి పాదాలమీద పడింది. కాని లాభంలేదు. దొరవారు మాటను కాదనలేదు ఎస్.ఐ.

నిర్దయంగా పాపమ్మను విదిలించుకుని జీపు ఎక్కి పోలీసుస్టేషన్ వచ్చాడు నారాయణస్వామి.

ఆ రాత్రి రాములు ఒళ్ళు హూనమయింది. అరిచినా, గీపెట్టినా తగలాల్సిన దెబ్బలు బలంగానే తగిలాయి.

ఉదయం...

మూత్రం వాసనతో కంపుకొడుతున్న లాకప్ రూంలో రాములు తలుపు వద్ద కూర్చున్నాడు-ఎన్ని దోమలు కుట్టినా ఖాతరు చేయకుండా ఏదో తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు.

భార్య, పిల్లడు, పొలం, ఎద్దులు, వంకాయచెట్లు, వరిపొలం కళ్ళలో కదులుతున్నాయి. వీటినన్నింటిని వెంకట్రామ

రెడ్డి అరికాలితో నలిపేస్తున్నట్టు భయంగా ఉంది మనసులో.

పదిగంటలు దాటినా లాకప్‌రూం లోంచి రాములును బయటకు విడువ లేదు. వచ్చేపోయేవారిని, పశువులను, మేకలను, చూస్తూ కూర్చున్నాడు రాములు.

వెంకటరామారెడ్డికి ఇంత కోపం ఎందుకో అర్థం కాలేదు.

పాపమ్మకు ఎవరో ఇచ్చిన సలహా ప్రకారం చేతి బంగారం కడెం కోమటి అంజయ్యకు తెగనమ్మి వెయ్యిరూపాయలు తీసుకుని పోలీసుస్టేషన్‌కు పెద్దకొడుకు ఆంజనేయులుతో ప్రయాణమైయింది.

ఎస్.ఐ. నారాయణస్వామి కాళ్ళమీద పడి గోడు అంతా చెప్పుకుని కొంగులో కట్టుకున్న వెయ్యిరూపాయలు తీసింది.

కొంతసేపు బూతులు తిట్టి, వదిలి పెట్టనని కేకలువేసి చివరకు ఊర్లో వెంకట్రామరెడ్డికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించ నని మాట ఇచ్చాక రాములును వదిలాడు.

లాకప్ రూం లోనుంచి మౌనంగా రాములు బయటకు రాగానే పాపమ్మ తాను ఎక్కడున్నది గమనించకుండా గట్టిగా ఏడ్వసాగింది భర్తని పట్టుకుని.

ముగ్గురూ ఉప్పరిపల్లె దారిపట్టారు- మధ్యలో లారీ ఎక్కి ఊరు చేరారు.

రాములు పోలీస్ స్టేషన్ నుంచి వచ్చాడన్న విషయం గ్రామస్తులందరికి తెలిసిపోయింది. చాలామంది గర్వంగా సంతోషంగా నవ్వుకున్నారు. కాని వెంకట్రామారెడ్డి పళ్లు కొరికాడు.

అదే రాత్రికి వెంకట్రామారెడ్డి బావి వద్ద గడ్డివాములు తగలబడ్డాయి.

తెనుగురాములు వెంకట్రామారెడ్డి మీది కోపంతో గడ్డివాములు తగులబెట్టా డని ఊరంతా ఉదయం వరకు ప్రచారం జరిగింది.

వెంటనే రాములును కచ్చీరుకు పిలి పించాడు దొరవారు.

నడవలేక నడుస్తూ రాములు కావలి ముత్యాలు వెంట కచ్చీరుకు చేరాడు.

రాములు కచ్చీర్లో అడుగు [illegible] గానే వెంకట్రామారెడ్డి పండ్లు పటపట [illegible] రు కుతూ గదిలో పచార్లు చేయసాగాడు.

తెనుగురాములును 'ఖతం' చేయందె మనసుకు నిమ్మలంలేదు అ[illegible] [illegible]లా ఆ పని చేయటంఅనిఆలోచిస్తు[illegible]డు.

మీసాల మల్లయ్య

"రాములుగాడు వొచ్చిండు దొరా" దొర చూడలేదేమోనని చెప్పాడు.

రాజుకుంటున్న కాష్టంమీద పెట్రోలు పోసినట్టు మండిపడ్డాడు దొరవారు. చటు క్కున దొరవారు మెట్లుదిగి మల్లయ్య చేతిలోని కర్రను లాక్కొని రాములు మీదపడ్డాడు.

గేటువద్ద నిల్చున్న ఆంజనేయులుకు కళ్ళకు రక్తం వొచ్చింది తండ్రికితగులు తున్న దెబ్బలను చూసి.

కర్రలు కొట్టుకోవడానికి పోతున్న మైసయ్య సంకలోంచి గొడ్డలి అందుకుని ఆంజనేయులు పరుగుపరుగున క్షణంలో కచ్చీర్లోకివచ్చి వెంకట్రామారెడ్డి మీదికి విసిరాడు!!

గురి తప్పలేదు...సఫలం ఐంది.

చూస్తున్న జనం గట్టిగా కళ్ళుమూసు కున్నారు...తలలు దించుకున్నారు. •